

Katonák

íróba ázott oduikban ezer bajnak vannak kitéve, ha **Diana sósborszesz** készletük elfogyott. A gondos katona idejében rendel Dianát, hogy minden külső és belső fájdalmát rögtön csillapíthassa.

Családok

hű feleség — jó gyermek soha ne feledjék harctéren küzdő övéiknek **DIANA sósborszeszt** küldeni, mert ez a legerősebb fegyver a láthatatlan ellenség, sok gyötrő kór leküzdésére.

Nagy öröme

a katonának, ha csomagot kap hazulról, de még nagyobb az öröme, ha **Diana sósborszesz** is van benne, amit belsőleg-külsőleg egyaránt eredménnyel használhat minden bajnál.

Ápolók

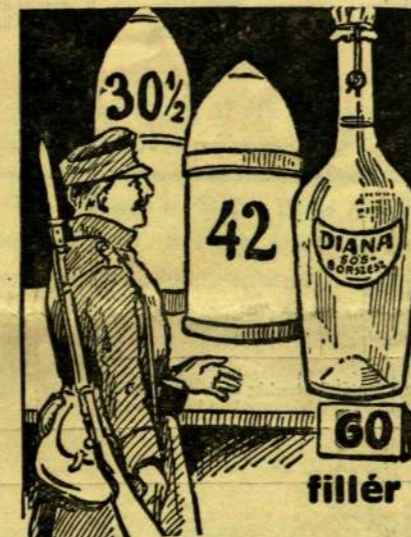
és ápolónőknek nélkülözhetetlen kisegítője a **Diana sósborszesz** Áldásos hatása a harctéren is érvényesül.

Orvosok

nagy mennyiségben és állandóan használják a **DIANA sósborszeszt** sebesültek és más betegek fájdalmainak borogatásokkal és bedörzsölésekkel való megszüntetésére.

Csodaszere

Korunknak a 42-es és 80^{1/2}-es, mert örökre gyógyítja ellenségeinket. Viszont a **Diana sósborszesz** harcok ka'onáinkat gyógyítja ki a sok gyötrő betegségből, fertőtleníti és új életre keleti a szenvedőket.

Üditő

hatása ebben a hőségben a lövészek között küzdő katonáinkra csak a **DIANA sósborszesz** nek van. A bedörzsölések fel-frissítik az idegeket és könnyen elviselhetővé teszik a kimerültségtől fáradt hősök sorsát.

Hűsítő

Ital gyanant egy pár csepp hamisítatlan **DIANA sósborszesz** pohárba öntve künn a táborban épp úgy használ mint itthon.

Fájdalomcsillapító

a **Diana sósborszesz**. Masszirozás alatt a lábak, karok elernyedt izmait rugalmassá varázsolja és az összes fájdalmakat megszünteti.

Utravaló

ideális fertőtlenítő-szer a kipurábát **DIANA sósborszesz**. Megvédi harctérre induló katonáinkat a vagonokban és más minderítt előforduló bacilus súlyos következményeitől.

A Diana sósborszesz alapárát 1915 május 15-től:
Eredeti üveg ára . . . 60 fill.
Közép üveg ára . . . 1 kor. 50 fill.
Nagy üveg ára 3 kor.
Diana Kereskedelmi R. T.
Budapest, V., Nádor-utca 6.

VASÁRNAPI UJSÁG

23. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 6.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val egyidejűleg 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

Állásaink a Patkó nevű hegyen. A előretolt állásaink, B az oroszok állása, C egy 30-5 centiméteres bombánk telibe talál egy gyümölcsös kertben elásott erős orosz csapatot.
GORLICZÉTÓL JAROSZLAUIG. — Balogh Radolf, a harctérről kiküldött munkatársunk félvétele.

KÉPZŐ LEÁNY.

REGÉNY. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

(Folytatás.)

Ezután egy darabig alig lehetett szavát venni. Edus szeretne volna a gondolatát kinyomozni, de nem boldogult vele. Végre észbe jutott neki, hogy megmondja.

— Az adás-vétel még nem perfekt. Ottó ahhoz a feltételhez kötötte, hogy egy hónap múlva megismétlem az ajánlatomat.

Erre újra felvidult Miczi. Felvidult, majd ellágyult.

— Milyen nemes lélek, Ottó! Mily igazi férfi! — fakadt ki ömlengve, nem gondolva avval, hogy nem fogják megérteni. Majd hirtelen Edushoz fordult, ugyancsak érthetetlen remegéssel, de homályosak voltak a szavai is: — Egyebet nem mondott neked Ottó? Sem magáról, sem rólam, sem rólad? Azt csak nem tette! — kérdezte aggodalommal.

— Semmi egyebet nem mondott, — biztosította Edus őszintén és most már nyiladozni kezdett a szeme.

Vérhullám ütött a homlokába. Önkenyteleme a leány jobbára tévedt a szeme. A jegygyűrű ott volt az ujján. A vérhullám visszazaladt az Edus szívébe. Ismét sötétségben állott. (Mit titkolt és titkolatott előtte a leány. Miféle összefüggésben van a titkolozása völegénye rejtelmes magaviseletével a beteges kinezésével? Miféle közös tervük lehet vele?)

Mikor elbúcsúzott Edustól, már nem anyás volt a leány kézfogása. Keze forró volt, alig pihent meg a férfiban és észrevehetőleg remegett. Ez még jobban összezeavarta a fiatal embert, a ki örök időkre lemondott a szerelemről és azt hitte, hogy sikerült a kísértést legyőznie...

Mi történik velem? Hová gondolok? Mi fenyegeti a nyugalmaimat? — hajtogatja egyre, midőn kocsija elrobogott vele. Majd fogadást tett, hogy megerősítse magát: — Nem hagyom az eszmet, a szabadságomat, engem úgy segéljen! Inkább kiírtom a lelkemet, az agyamat!

A Stefánia-útra hajtatott, hogy friss levegőre meneküljön kábító képzelgéseitől. Csak akkor jutott észbe, hogy Juanának éppen Gerbeaudnál adott találkát. Megkereste a leányt s fölvette kocsijába.

— Juana, nincs Miczinak semmi baja, de elfelejtettem neki megmondani, hogy szeretne vele megismerkedni.

— Majd másszor Edouard, — nyugtatta meg a leányt.

Megnyugtatta egyéb tekintetben is. Észre vette a férfi izgatottságát s azon volt, hogy lecsillapítsa az idegeit. Az eszmére terelte a szót. A férfi felvillanyozódott.

— Igen, Juana, Juanita, az eszme! Te már tudod a varázsigeit.

— Tudom és nem felejttem el soha többé — igérte a leány, lemondóan meghajta fejét.

Asszonyi őszönével megérezte, hogy a férfi a kit imádott, másért nyugtalanodik, szinte biztosra vette, hogy szereti Miczit.

Juanának a varázsigeire nagy szüksége volt. És jól tette, hogy szem előtt tartotta az eszmet, az megvédte őt. Megvédte a féltékenységet, az irigységet ellen. Épen tartotta a kedvét, biztosította a nyugalma s nemesebbé, szinte aetherivé tette a szerelmét; megengedte neki, hogy jó szívvel gondoljon boldog vetélytársára, Miczire.

Csak a megtért bűnös nők sorában akadnak ilyen természetfölötti kivételek, ártatlan szűzek között soha.

Juana egész estére le tudta kötni Edust. Az lemondott egy kaszinói vacsoráról, szükségét érezte a leánynak. Annak a tökéletes odaadó bizalomnak, a melyben soha senki által nem részesült. Kettesben vacsorált vele egy külön szobában. Az asztalnál egy pompás eszokortál lepte meg s három gyapotos burkolt őszibarackot is hozott neki a zsebében. Odarendelte Jancsit, a híres cigánygordonkást, a kinek a játékát egyszer megdicsérette Juana. Mindenképen azon volt, hogy kivételes örömeiket sze-

rezzen a leánynak. Mintha kárpótolni akarta volna valamiért. Nagy kedvre derült, hogy a leány látszólag boldognak érezte magát mellette: a szokottnál is többször csacsogott és kacagott. Egész elszéledett. Belesapott a leány tenyérébe s megrángatta a karját, hogy majd kimaradjon.

— Hogy vagy kis kompanistám, meddig akarsz élni?

Juana csiklandóan gyöngyözve kacagott.

— Egy nappal tovább, mint kegyed, uram.

— Én örökké élni fogok.

— Én meg még tovább egy nappal.

— Csípjünk be, — javasolta Edus, — azaz csípjél be, mert rajtam nem fog a bor.

Könnyű drága rajnai bort ittak.

— Igyál pajtás, — biztatta a férfi a leányt, — mert nemsokára csak kanczatejet iszunk!

— Nomádsátor alatt, a földön guggolva! — ujjongott a leány.

— Vagy a teve hátán vagy paripán.

— Versenyt fogunk nyargalni a viharral! — lelkesedett Juana.

— A csillag lesz az utmutatónk, — tódította Edus.

— S a zápor zuhogása lesz az altató dalunk s maga a menny fog a dörögésével fölébreszteni. Hurrá Turán!

— Adieu Irán! — viszhangozta a férfi s magához intette Jancsit, a nagyfejű tüzes cigányt, a ki a sarokban várta a parancsot egy pezségos palack árnyékában. — Dajcset — rendelkezett Edus, — operát, valzert, hopszipolkát, a mi eszedbe jut, — búcsúzni fogunk a dajcstól.

Juanának egy ötlete támadt.

— Én is búcsúzni szeretnék, Edouard.

— Mitől?

— A tánczól, örökre.

— Miért? — csudálkozott a férfi. — Hisz ez szép.

— Igen, de attól tartok, hogy az eszmébe nem fér bele.

— Az eszmébe minden belefér, a mi szép — állította Edus komolyan, — az eszme nem nagyképfű, nem áltszent, az eszme az öröm és fesztelenség és szabadság maga.

— Akkor nem búcsúzom a tánczól, de azért tánczolok magának valamit, — hízkelkedett Juana.

— Tánczolj, pajtás, örömet szerzel vele nekem.

Az értelmes Jancsi spanyol tánczokat gondolkodott. Juana hátravetette gyönyörű hajlombos fejét s merészen megszegte nádhajlékonyságú derekát. Toppantott kemény piczi lábával, karéjba hajlított lüktető karját a feje fölött; imbolygott, mint a szélfúttá sás, hullámozott, mint a buzamező, andalított, mint a bölesódal, csattogott, viharzott, kicsalt a rejtékéből minden emberi érzést, indulatot. Egyszerre megtorpant Juana, visszaült a helyére és elszomorodott.

— Nem, nem tánczolok többet, — fogadta, — a táncz felrázza bennem régi emlékeimet, a miket el akarok feledni.

— Pedig gyönyörű volt, Juana! — rajongott Edus őszinte elragadtatással. Igazi, nemes művészet minden mozdulaton.

Juana nem tánczolt többet. Jancsi hallgatól játszott. A nemzetközi zenétől nagy ravasz csalafintasággal átszokott a magyarhoz. Mela-bús kurucz áriákat húzott. Egy-egy kiszökőbb motívumba beleénekelte Edus, lágy érzéki bariton hangon. Juanának megtelt a szeme könnyel.

— Ez a nemzet, — mondta ismétlenül sóhajtozva, — sokat szenvedett.

Edus átnyult hozzá a kezéért.

— Sokat szenvedett, jó pajtásom, s nagy szíved van neked, hogy ezt ki tudad érezni a zenéből.

Együttérezve, meghatottan, ünnepies hangulatban távoztak a pajtások a különszobából. Edus szobája ajtaja előtt kézesókkal búcsúzott Juanától. Az hálából egy tiszta testvéri csókot lehelt a férfi homlokára...

Másnap első dolga volt Morvay Edusnak: felment a turáni-szövetség klubjába, a mely egyben hivatalos helyiségül is szolgált. Be akarta jelenteni ázsiai expedíciójának a tervét s egyben egy részvételi ívet tett a vezértitkár asztalára. A ki akarja, írja alá. A költségeket ő maga Morvay Eduard fedezi. Az utiterv részletes kidolgozására s az expedíció tagjainak munkamegosztására megállapított elbírálómunka elkészítésére szűkebbkörű bizottság kirendelését javasolta.

A vezértitkár, Makray Zsigmond, nyugalmazott táblabíró aféle keménysárgú zord vitéz volt, a ki nehezen lehetett a sodrából kihozni, de az egyszer, miután végre teljesen megértette, miről van szó, biz ő addig kapkodott a kezével, míg örömeiben feldöntötte a tintatartóját.

— Hát már ennyire vagyunk!

— Hál' Istennek szépen terjed az eszme egyéb tekintetben is, — mondta Edus komolyan, — ime már otthonunk is van...

Igaza volt.

Terjedt az eszme, mint az özőn, terjedt és fejről-fejre szálla, ott röpöködött a paloták zászló-árbóca s a sárvítyillók füstös kéménye körül, kigyúlt a magaslatok legesücsán s bevilágított messze földeket. A közvélemény köztársaságaiban, a napilapok szerkesztőségében, a parlament, az akadémia, a muzeum ormáin az eszme szele lengette a nemzeti szimbolumot. Gazdasági társulatok, köznevelődési egyesületek, jótékonyági intézmények, érdekszervezetek elhanyagolták napi szakmunkájukat, tagjaik szívretett kézzel üdvözölték egymást s ezzel a szóval: Turán. Jó napot, jó reggelt, jó éjt senki sem kívánt egymásnak. Turán! Turán! — hangzott mindenfelől.

A tudományos folyóiratok felturkálták Ősturán sívóhomokba borult televényeit, kiasták a feledés és ismeretlenség khaoszából az emberiség anyakulturáját az öntöző eszokortól kezdve fel a jászpisz-köves palotákig és templomokig. Újra fölvonultatták a történelem országútján a régi dicsőségek halhatatlan hőrszait Attilát, Bojánt, Árpádot, Nagy-Simeont, Mohamedet, Dzingisz-khánt a rettenetes félistent, s Tamerlant a sánta Kiklopszot, ezernyi ezer hadrontó nyilasával, a kiknek legsilányabbja is úgy volt megalkotva a teremtes ura által, hogy éhséget, szomjúságot kibírt három napig s a testébe röpült nyilat önkézüleg törte ki eleven húsból, hogy tovább harezolhasson. A közönség szomjazta fájának dicső hagyományait, a melyeknek tükréből akarta meglátni a jövőt, tele akarta szívni a keblét önérettel, mint a felszabadult rabszolga szabadsággal a tüdejét. Milliő kar emelkedett a levegőbe sóvár vágygyal, fenyegetőzve: Turán! Turán!

Az újságok újból felosztották Turánt, tíz országból egyet csináltak, egyből tízet, csak az általános emberiségi közérdeket tartották szem előtt. Túlzásba mentek, keresztül nyargaltak fékeveszett lelkesedésükben a sziklákon: a népjogokon, ha nem Turánt illeték. Megszerkesztették az új földabroszt, kieserlített rajta az óvilágot az újjal, megtörpítve emezt s kitágítva amazt. Turán! Turán! Ezzel kezdődtek a vezető cikkek, ezzel végződtek a póéták költeményei. Turán! Turán!

A cserkészfiúk az utczán, a kőművesek az állványokon, a szántóvetők az eke szarvánál turáni dalt énekeltek. A piktorok keleti csatákat festettek, a szobrászok megmintázták Tengri Istent, a turániak ősiszénét. A regementbeli bakák szuronyrohamukat hurrá helyett hujhuj csatakiáltással kísérték s napkeleti szivárványos meséket fundáltak ki a pihenő alatt. Szerelmes leányok egy új Rusztemről álmo-

doztak s így buzdították képzeletük hősét: Turán! Turán!

Hej Turán,hamvaiból feltámadó sphinx, régi talapatára visszakivánkozó ledől szoboróriás, hol lesznek országod határai?!

A súlyos komoly paraszt a tanyákon rólad ábrándozik: «a földet peniglen garasért osztogatják s tíz pengőért a lovat... ölesre nő a buza, a kolompér akkorára, mint a fejem s erdőnek is beillenék a tengerimező, mint a csepegtetett méz olyan édes ottand a szőlő s mint a mesebeli tündér, olyan szép a lány. Nincs ottand se jégeső, se fagy, se rozsdá, térdigérő fűben legel a gulya, sárga csizmában jár az utolsó kanászbojtár is s rubint kalárist viselnek a fehérnépek... mindenre telik. Így mesél András bácsi s a Jancsik, a Miskák, a Pannik, a Sárík epedő gyönyörűséggel hallgatják s röpülének, hogy hamarabb ott teremhessenek az igéret földjén, a mit a Magyarok Istene az ő számukra megnyitott. Turán! — sóhajtják — Hej, Turán, Turán!

Az iparos, a gyáros, a kereskedő mappába mártogatja az órárt: az utakat, a nagy piacot keresi benne, a hol kétszeres áron kel el a portéka, holott a gyártása felányiba kerül, mint otthon. És 600 millió új, igénytelen naiv fogyasztó! Ez aztán az Eldorado, ez a Turán, Turán!

Elesettek, inarogottak, szerény gyámoltalanok, a kik mialatt helyüket keresték, elvesztették életkedvüket, becsületüket; vad zsenik, a kik az eget kérték s gúnykacajt kaptak, aláztatos munkakeresők, a kik lekétek a konzoztatásról egymás hátán fogcsikorgatva tolongtak a képzelt határok felé s éhes gyomruk-ból felkorgott, nyúlt szívükből kitört a vágyakozásuk: Segíts Turán, Turán!

Igen Nagy-Turán már megvolt, dicsőségesen uralta a világot a képzeletekben. Most már csak meg kellett valóítani.

Merész tervek kerekedtek ki az agyakból, s oly erős volt a fanatikusok hite, hogy a legképtelenebb koncepczió is egyszerűnek, Kolumbus-tojásának tetszett. Nincs lehetetlenség, csak akarni kell! — henzegtek hajdanta tunya magyarok, a kik idáig kisujjukat is röstelték megmozdítani. A turáni lázgombák kiölték a benzetestből a közömbösséget és fatalizmus bacillusait s felfrisították, keringésbe hozták az ereken megalvadt vérteteceket.

Megvoltak már az építési tervezetek is, csak a próféta késett, hogy elvégezze a selejtezés munkáját s az új népvándorlásnak megszabja az útjait.

Állott a szövetség, megalakultak a szerve-

MACKENFEN VEZÉREZREDES, A GORLICZEI ÁTTÖRÉST VÉGREHAJTÓ HADSEREG VEZÉRE.

Jolly Gyula, a harcstörő kiküldött munkatársunk felvétele.

zetek nemcsak Magyarországon, egyéb turáni területeken is, de még nem működtek, egyenként nem mertek hadi rendbe sorakozni, várták a fővezér országokon keresztülnyilalló vezényszavát.

A szövetség elnöke nagytekintélyű férfi volt, de a szava át nem hallatszott az Uralon-túlra; nem volt próféta. Védnökei, köztük Tormássy Ottó, nem kezdeményeztek; segítettek, de nem eselekedtek, nem volt meg bennük a fascinaló erő, a megindító energia. Nem voltak apostolok. Azaz mindenki az volt a szövetségben, annak érezte magát, holott csak hétre volt szükség, hogy beteljék a turáni szent szám, egygyel sem többre. A nagy világméretű ellátásánál a kevés mindig több volt a soknál, mert a sok akarat

összefolyik s megakadályozta a kiválás a fejlődés folyamatát...

De késett a próféta... És késtek az apostolok... Mindenki őket kereste... Arra nem gondolt senki, hogy a próféták, az apostolok bővös köntösbén járnak, valaméddig a dobogóra nem léptek, láthatatlanok. Úgy támadnak, mint a szivárvány az égen, fényességéből a mi az eszmecsöpp prizmiáján megtörök s megtörvén áthidalja az égi testeket. Senki sem tudja meghatározni sem a kezdetüket sem a végüket. Egyszerre csak ott vannak, maguk sem tudják, hogy jöttek, de megérkeztek s uralkodnak a királyokon.

XIV. Árnyképek.

Morvay Eduard lázas sietséggel készülődött ázsiai útjára. Megszervezte az expedíciót; kiosztotta a szerepeket. A szövetség segítségére volt s helybenhagyta intézkedéseit. Nagykövetekkel, konzulokkal is tárgyalt Morvay. Jogot és szabadságot kért, biztatást és ígéretet kapott az érdekeltektől.

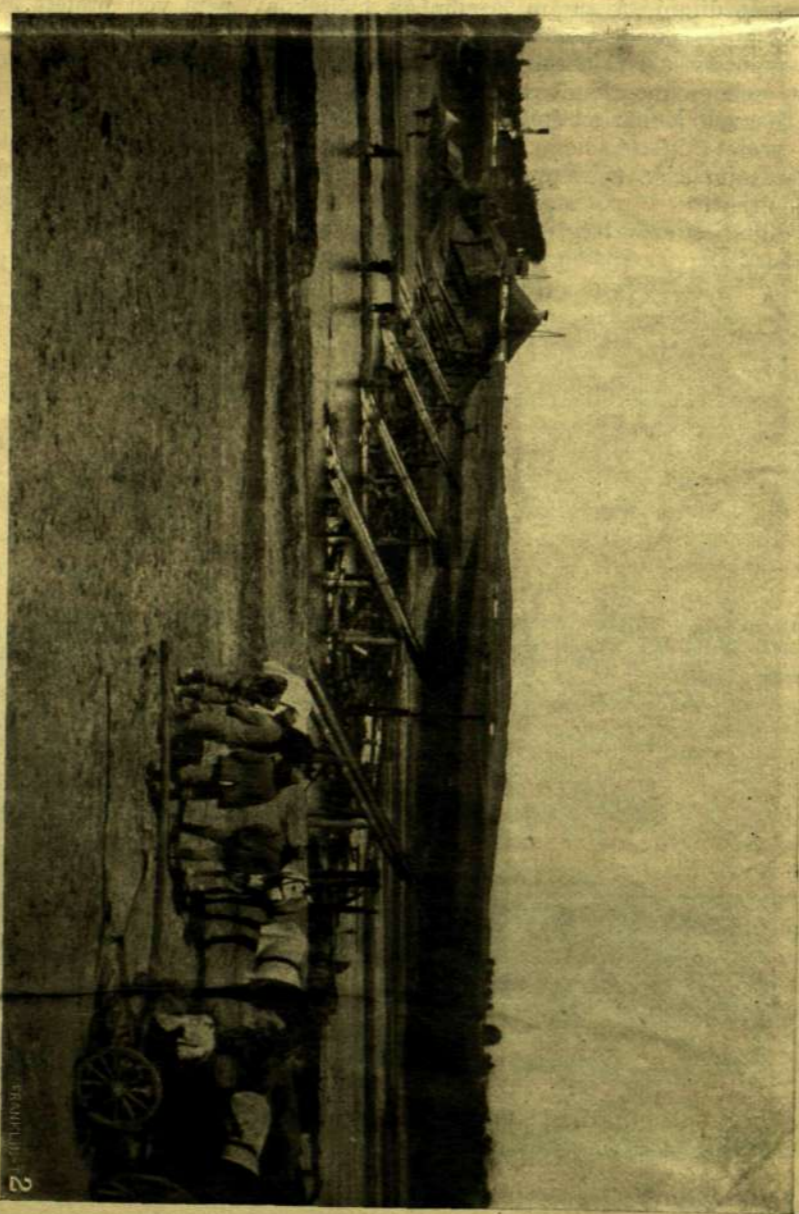
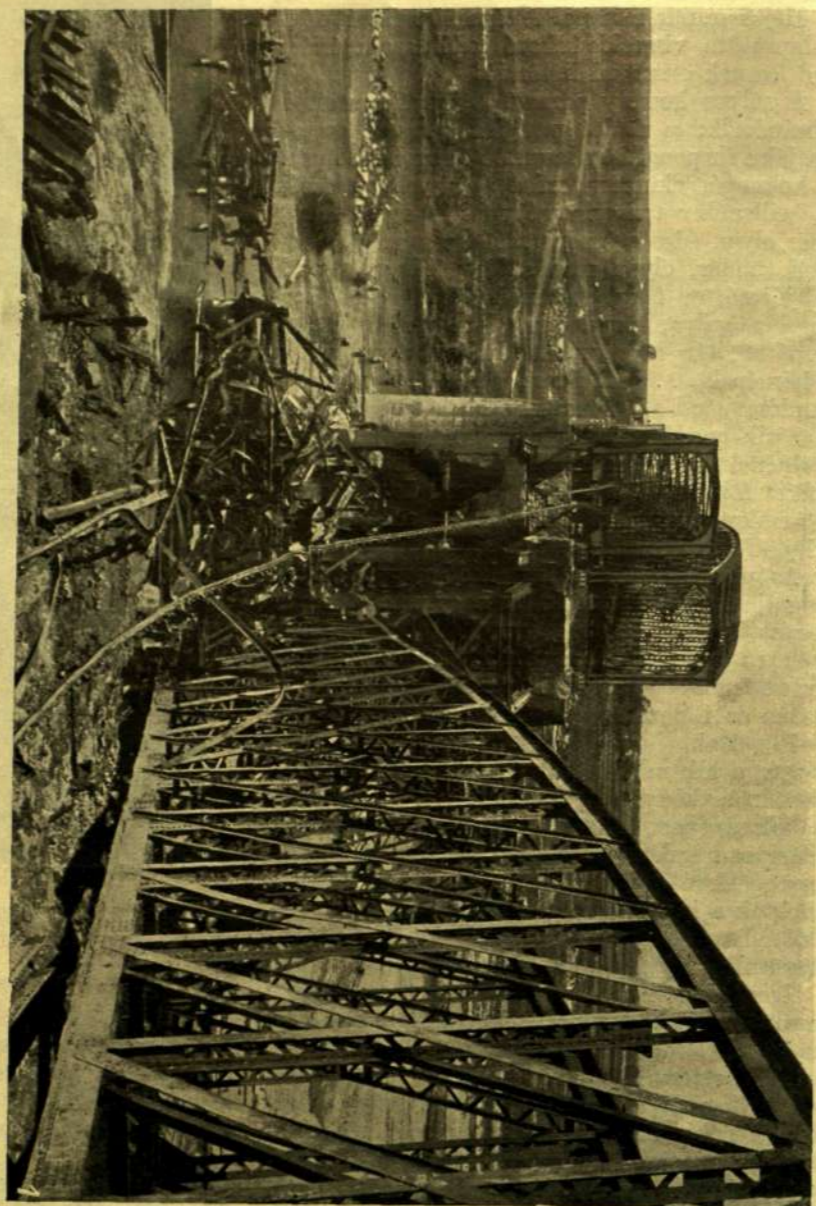
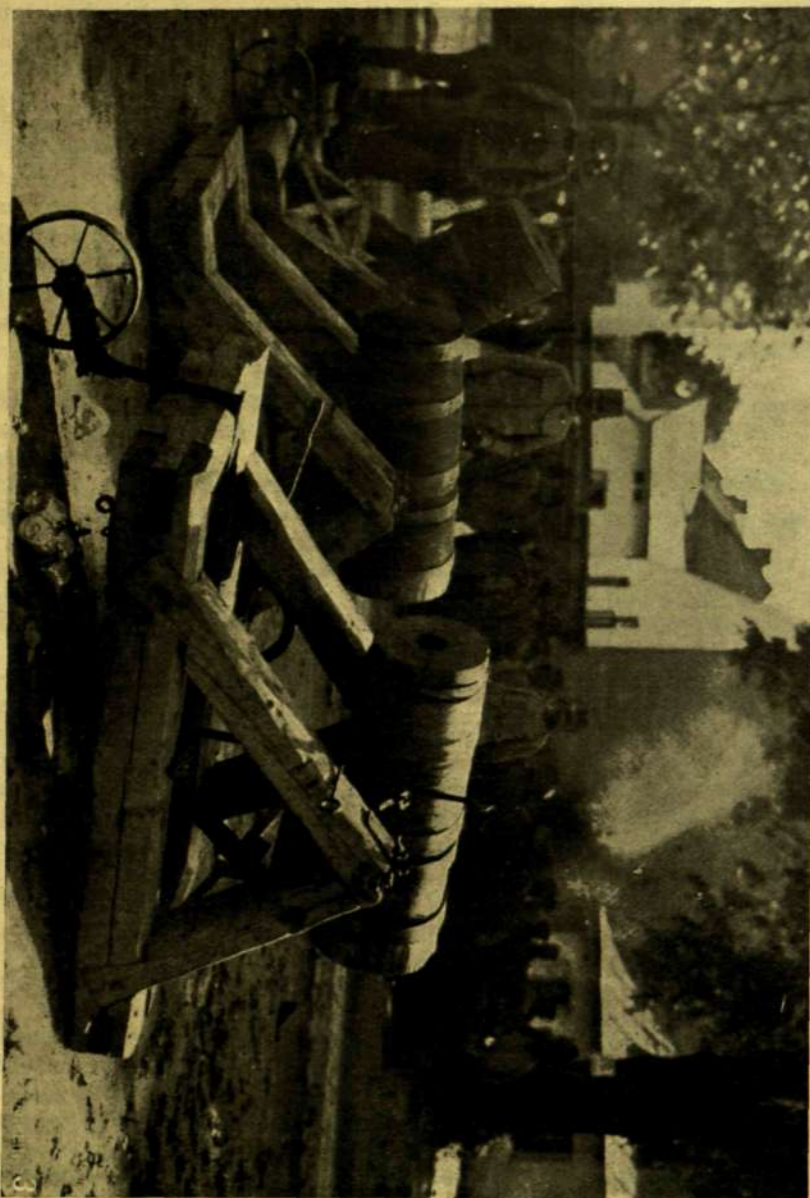
Már csak magánügyeinek rendezése volt hátra. Birtokának pénzzététele, tartozásainak kiegyenlítése. Erre még hét napja volt. Úgy számított, hogy tisztán 600,000 koronája marad. Ez elég lesz neki Turánra egy időre s ha elfogy, megadóztatja Turánt. Ha akkorára még odáig sem nőtt meg a hatalma; egyszerűen levonja a konzekvenzákat: nem tudott származni adni az eszmének, visszavonul az odújába s egy hivatottabbnak engedi át a helyét. Nem volt kishitű, de elbizakodott sem. Belső emberi kvalitásait nagyra taksálta (s ebből nem is csinált titkot), de a használhatósági értékéről még nem volt semmiféle mértéke. Majd a tettek mezején fog eldölni, hogy mennyit ér. Egyszerűen nem volt vak az önhite...

Lejárt az egy hónapi meggondolási idő, a mit Ottó Edussal szemben, illetve az ő érdekében kikötött: most már semmi akadály nem volt annak, hogy nyélbe üsse birtoka adásvételi ügyletét. Ó egy pillanatra sem tántorodott vissza, Ottót meg sokkal nagyobb úrnak tudta, mint hogy játsszék a szavával. Biztosra vette, hogy simán fog menni birtokának ármeghatározása is. Ó a maga részéről nem is szándékozott szakértő becüst vallani.

A szerződési határidő leteltét követő napon, miután összecsomagoltatta s elraktározatta volt utra való ingóságait a Juana ládáival és bórindjeivel együtt: vonatra ült Morvay a leánynyal, hogy istenhözadót mondjon ősei birtokának. (Folytatása következik.)

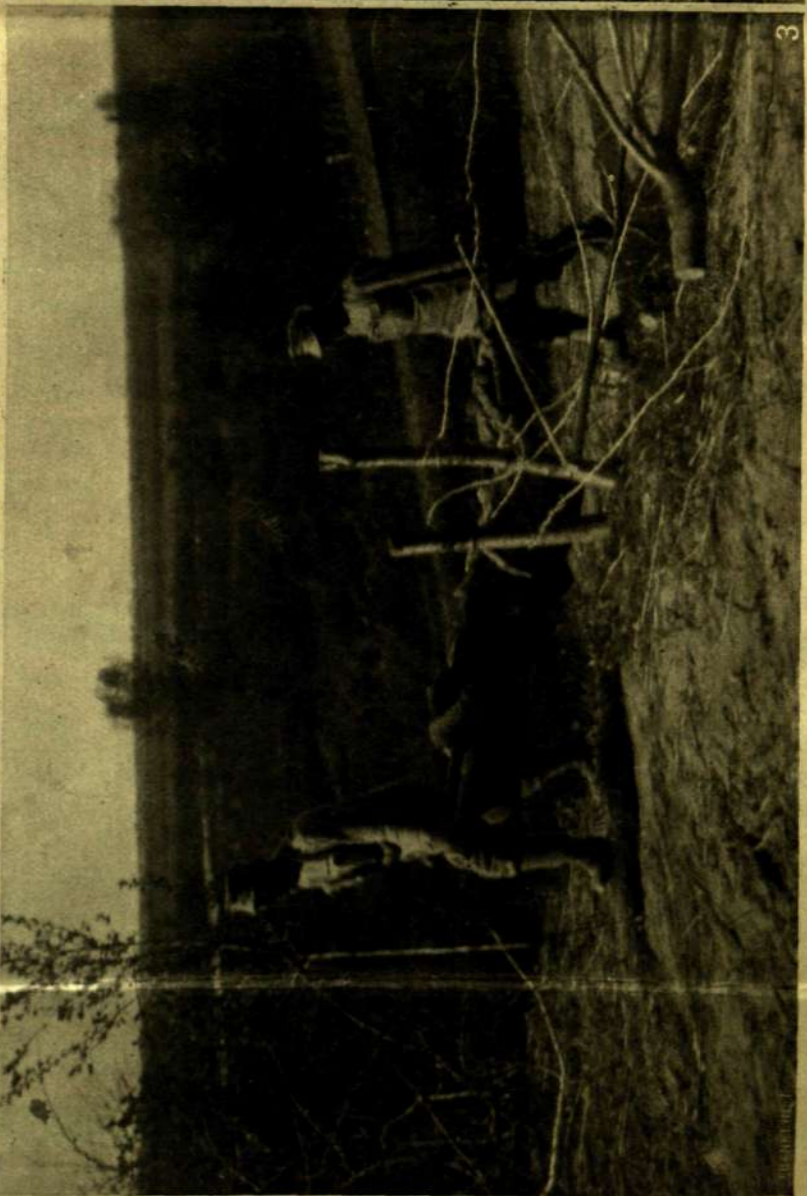
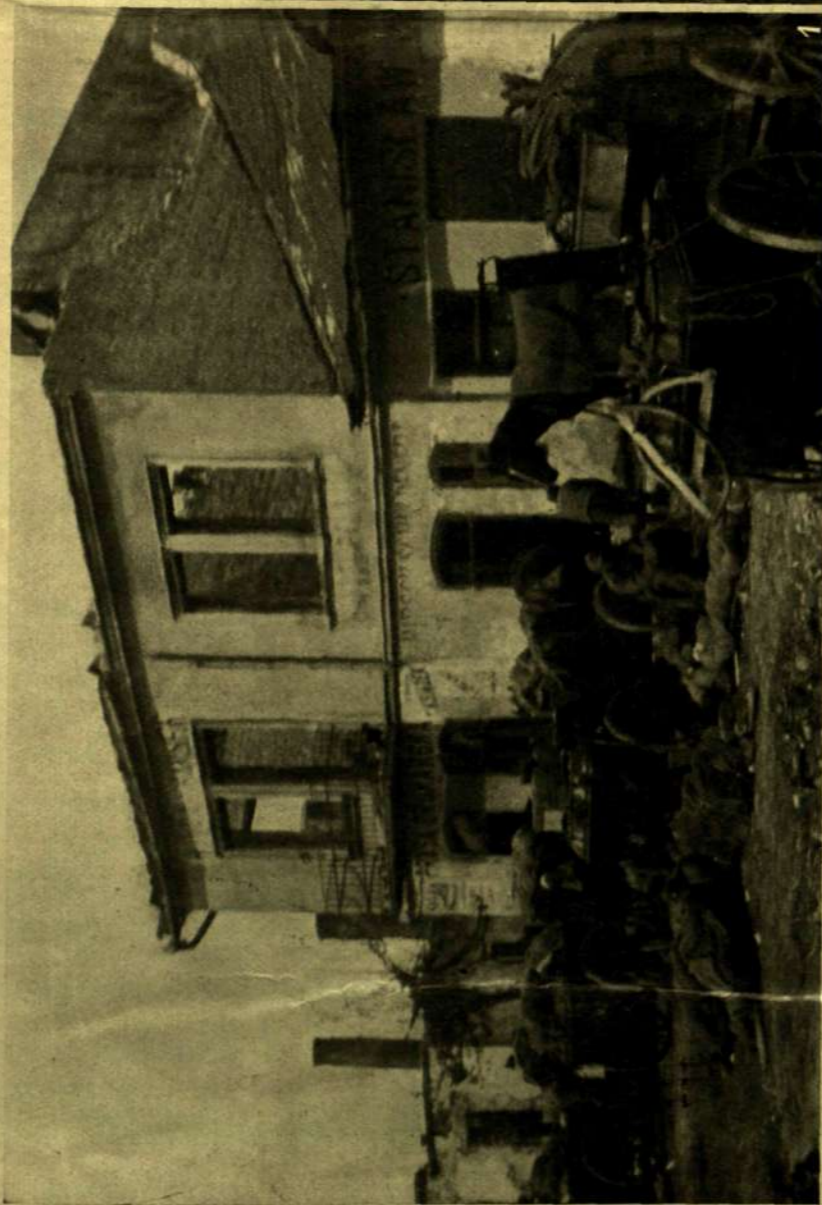
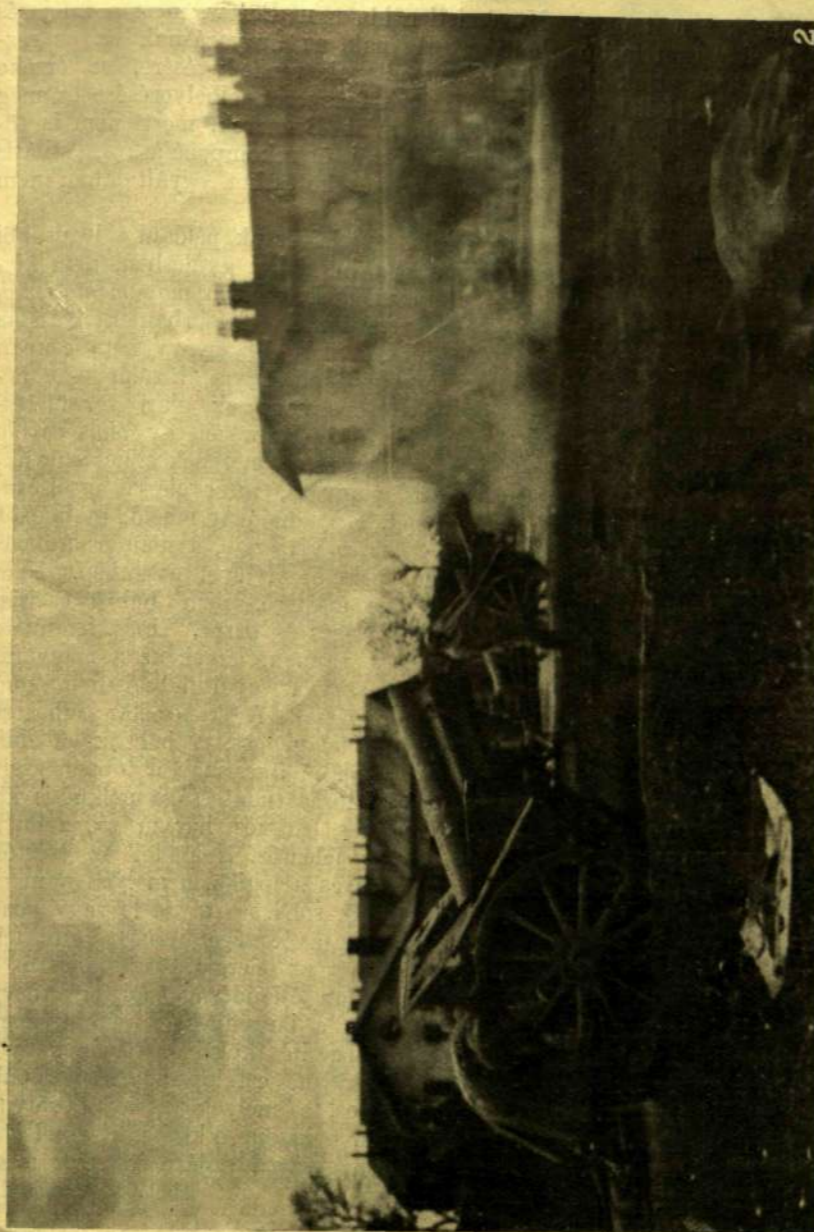
A CSATATÉR MÖGÖTT. — Fergo György rajza.

1. A demblizai vasúti híd az oroszok távoztása után. — 2. Az oroszok által legyártott híd Pilzno mellett. — 3. Orosz bombavető gépek fából, melyeket Ternoviban szelvénygyártunk. — 4. A mi csapataink után hagyott árucik.

GORLICEZTŐL JAROSZLAUVIG. — Balogh Rudolf, a hadvezérre kiküldött munkatársunk felvétele.

1. Az elpusztított Dembliza főtere. — 2. A városban felállított ütegeink lövik az orosz állásokat. — 3. A sebesülteket elszállítják a csepstérőről. — 4. Elestett orosz katona teljes polgári ruhában.

1. Az elpusztított Dembliza főtere. — 2. A városban felállított ütegeink lövik az orosz állásokat. — 3. A sebesülteket elszállítják a csepstérőről. — 4. Elestett orosz katona teljes polgári ruhában.

GORLICEZTŐL JAROSZLAUVIG. — Balogh Rudolf, a hadvezérre kiküldött munkatársunk felvétele.

HÁBORÚS HULLÁMOK.

— Beszéd. —

Most a tettek a szó, de ez nem jelenti azt, hogy csak az ágyúk hangja érdemes a figyelemre. Nemesek érdekes, de súlyos és jelentős beszédek is hangoznak el, a melyek azok mellett, a kik elmondották, magát az objektív helyzetet is erőteljesen jellemzik. Egy-egy államférfi nyilatkozat értékes perspektívát adja a helyzetnek már csak azért is, mert a honnan elhangzik, kétségtelenül olyan kilátó pont, a melyhez a legnagyobb mértékű beavatottság juttatja ezeket a férfiakat. Ők az események csúcsáról nézik az alakulások térképét, látnak olyan dolgokat is, a melyek a mi szemünk előtt földve vannak, tehát már maga a hang is, a melyen nyilatkoznak, alkalmas arra, hogy a figyelő tanulságokat szűrjön le belőle.

A szó, mondta Talleyrand, arra való, hogy a diplomata elleplezze vele a gondolatot. Ez a diplomata sokkal jobban ismerte a maga mesterségét és annak eszközeit, semhogy jogosítottnak érezhetnők magukat bírálni a meghatározása értékét. Inkább csak ötlet-e, mint igazság: ezen ne vitatkozzunk. De van okunk arra a föltevésre, hogy a háború éles levegőjében, a tettek határozott világosságában a szó és a valóság közötti merész különbségek kultusza korántsem oly értékes, hasznos és sikeres, mint a milyen lehet talán a diplomácia harszterein a szó és a gondolat ilyen hamis viszonya. Senki ebben vakmerőbb nem lehetett, mint az angol kabinet két legemlegettebb tagja: az alattomos, kétszínű Grey és a hetvenkedő Churchill. Az első mindig mást mondott, mint a mit tervezett, a másik mindig más hangon beszélt, mint a milyet a faktumok diktáltak. És az eredmény az volt, hogy mind a kettőnek lehetetlenné vált a helyzete. Népszerűségük és hitelük egyaránt elveszett. Elsőrangú oszlopi voltak annak a kormánynak, a melynek ime most meg kellett szabadulnia tőlük, hogy maga is teljesen össze ne roskadjon. Churchillt eltávolították a tár-

czája éléről, — Grey mögé pedig gyámot állítottak.

A legutóbbi napokban nemesak a csatatereken, hanem a szószerken is figyelemreméltó események történtek. Beszédük hangzottak el, a melyek az egész világnak szóltak. Hallottuk a magyar miniszterelnök, a német birodalmi kancellár, a francia kamara és a francia kabinet elnökeinek szavát. A legpikánsabb bizonyára a Dechanel uré volt, a ki mikor Olaszországnak az entente-hez való merész csatlakozását magasztalta, a következőképpen ömlengett:

«Hogyan is szolgálhatott volna Róma, az igazság anyja a szerződés megcívőnek és az esküszegőknek?»

Ha az ember nem tudná bizonyosan, hogy ez dicsőítés akart lenni, bajos lenne mást gondolnia, mint, hogy — a legvéresebb maliczia. Mindenesetre francia vakmerőség és a francziánál is vakmerőbb fölületesség kell hozzá, hogy éppen ezekkel a szavakkal magasztaljanak egy országot, a mely éppen abban a pillanatban követte el a történelem legsúlyosabb szerződésszegését és hűségét.

Viviani, a szocialista vezérből lett miniszterelnök így nyilatkozik Olaszországról:

«Talpraállott méltóságának fölhevülésében, tisztaságának megbotránkozó viharában, küzdeni az igazságért, a mely a művészettel együtt a zseni legfelségesebb adománya.»

Olyan gyönyörű, mintha maga D'Annunzio irta és szavalt volna. Olyan gyönyörű és olyan hamis. A ki nyugodt itélettel olvassa, lehetetlen, hogy legalább is el ne mosolyodjon. Pedig Viviani az élő Franciaország egyik legértékesebb embere, a kinek máskor egyáltalában nincs arra szüksége, hogy a legkönnyebb frázisokhoz meneküljön az egyszerű igazság elől, a melyet, hogy milyen könnyű megfogalmazni, egy harmadik beszéd bizonyítja.

A Bethman-Holwégé. A német birodalmi kancellár nem művésze és nem is nábobja a szónak. Se az a könnyed elmésség, a mely elődje, Bülow herceg beszédeit meleg románcz-czal vonta be, se az a fölényes és robusztus

humor, a mely néha a vaskancellár éreze szavában fölfakadt, neki meg nem adatott. Művésziertlenebb, mint Bülow, mert a kifejezés hajlékonyságának, az árnyazásnak se az eszközei nem állanak rendelkezésére, se érzéke nincs a színek fokozatos elhelyezésére és még darabosabb, mint Bismarck, mert nem is törekszik a témái összekomponálására, stiláris kapcsolásokat és kötéseket egyáltalában nem alkalmaz.

Es mégis, ha elolvassuk például a legutóbbi nyilatkozatát a birodalmi gyűlésben, nem kisebb tulajdonságnak, mint a monumentálisnak a hatását érezzük. Ez elsősorban nyilván az igazság ereje, a mely bizonyára nem csupán a czeni felséges adománya, hanem — a becsületes okosság, vagy az okos becsületeség is. A Bethman-Holwégé egy okos és becsületes férfi szava, a melynek nincsen szükségére stiláris pompára, mert okos és becsületeset mond. Ez a hajókat emelő, malmokat és gépeket hajtó víz ereje, a mámor látomásait termő pezsgő erejével szemben. Nem aranyzinú, de átlátszó, nem habzó és síttergő, de egészséges és tiszta. Hogy lendülete és exploziói is vannak, ennek az a magyarázata, hogy a szavak egyáltalában nem kurrálnak egymással. A kancellár soha se akar szépet mondani ott, a hol az előadnivalóját nem találja fontosnak és éppen ezért egy művészi fokozás tudatossága nélkül is kiemelkedő, súlyos és erős hatású az, a mi a tartalmában is jelentős. Nem fél az eséstől, mert az erkölcs és a logika, a melyen a mondanivalója halad, soha se süllyed le vagy lazul meg, tehát a hatás épségét nincs mitől féltenie. És ugyanez az energia, az erkölcs és a logika makulátlan állandósága ad egy nagy belső egységet is a beszédnek, a nélkül, hogy egy ilyen egységesítés külső eszközeinek nyomát találjuk rajta, ciklops-kövekből épült monumentum ez, a melyeket a saját súlyuk tart egymáson, a logika diktálja a vonalakat és az erkölcs nagyszerű szilárdsága tesz megrendíthetlenné.

Szóllási Zeigmóné.

GORLICZÉTŐL JAROSZLAUIG.

Mikor a hadvezetőség elhatározta, hogy az oroszok frontját Gorlicze és Tarnov között áttöri, nagyon is tudatában volt a feladat nagyságának, a melyre vállalkozott. A vezérkari tisztek maguk úgy itélték, hogy legalább három heti heves ostromra lesz szükség a cél eléréséhez, daczára annak, hogy akkora mennyiségű és nagyságu lövedékek borítottak el egy hat kilométernyi hosszú területet, a minőre nem volt még megközelítő példa sem a hadak történetében. Mikor azonban megkezdődött az ágyúzás s egymásután robbantak fel a czelba talált bombák és granátok s mikor szemmel láthatóvá lett, hogy az orosz árkok talajában egész tölcseréket vájtak lövegeink: akkor úgy látszik, hogy túlbecsülték az első hatást. Az első napi ágyúzás után elérkezettnek tartották a roham idejét. Május 3-ikán éjjel a komáromi utászok elvagdosták a drótsövényeket, — előbb a mi állásaink előtt levőket, aztán az ellenségét — s hajnalban ugyanezek ők menve az élen, megkezdődött a roham. A császár-vadászok, a kik e rohamot intézték, halálmegvetéssel vetették magukat az ellenségre, de annak még nem volt megtörve az ereje, úgy, hogy visszaverte — fedezékei mögöl — a rohamot. Háromszor mentek előre a derék tiroliaiak, háromszor kellett hátrálniuk. Az ágyúkat kellett tehát megszólaltatni újból, hogy megtörjék az ellenség ellentálló erejét. Előlről kezdődött az irtózatos ágyúzás, a mely ezuttal meghozta a teljes hatást. Az oroszok egyes lövészárkokat teljesen kiürítettek, egyesekben pedig alig maradt néhány élő. Egymásután jutottak csapataink birtokába az orosz megerősített állások. 6-án reggel 10 órakor bevonultak katonáink Tarnovba is (még pedig magyar népfelkelők az első sorban) a melynek egyes, katonai czelokat szolgáló épületeit irtózatosan elpusztították a mi 32 és feles és 40-es mozsaraink.

Mikor át volt törve nagy hosszú vonalon az orosz front, futászerűvé vált az ellenség visszavonulása. A Ropa és a Wisloka mellett előre elkészített fedezékek várták a hátrálókat, a kiknek meg volt parancsolva, hogy itt helyt

NÉMET KATONÁK TEMETÉSE RAKOSPALOTÁN.

álljanak. Tudni kell pedig, hogy az oroszok a hátrálás közben való védekezésnek elsőrangú mesterei. Ennek köszönheték a japán-orosz háború idején is, hogy annyi veszített csata után, nem voltak nagyobbak a veszteségeik. Mikor a Yalu-nál állottak csatát, akkor a Liao-yan mellett elkészítették már előre a lövészárkokat, a hová egy esetleges csatavesztés esetén visszavonulhassanak és mikor ez utóbbi helyen verekedtek, már a Sha-ho mellett készen voltak a még újabb fedezékek. A Ropa és Wisloka mellett is megállottak s megkísérelték az ellentállást. De vitéz csapataink nyomukban voltak mindenütt s nem engedték nekik annyi időt, hogy szembenálló frontot alkotva felsorakozhassanak.

A mellett a futó ellenségnek tekintettel kellett lennie azon csapataira is, melyek a Kár-

pátok hágóin állottak. Ha a futó sereg odaig hátrál, a hol az üldözők már a kárpáti csapatok hátába kerülnek, úgy ez utóbbiak két tűz közé szorulnak s a megsemmisítés veszélye van kitéve. Ily helyzetekben a hátrálást a legnagyobb rendben, a legnagyobb egyetértésben kell végrehajtani, nehogy egymást keresztezzék és akadályozzák a különböző irányokból futó csapatok. Ez a keresztezés tényleg megtörtént, összekavarodtak a legkülönbözőbb csapatok, lehetetlenné vált a rend fenntartani, nagy seregtettek lerakták a fegyvert s a hátrálás vad futásá fajult.

Csak a Szan folyó által képezett akadállyal tudtak egy kis lélekzethez jutni a futók. Ott újon gyűjtött, kelet felől hozott friss csapatok voltak felállítva a befogadásukra.

De ott is csak ideig-óráig tudtak helytállani.

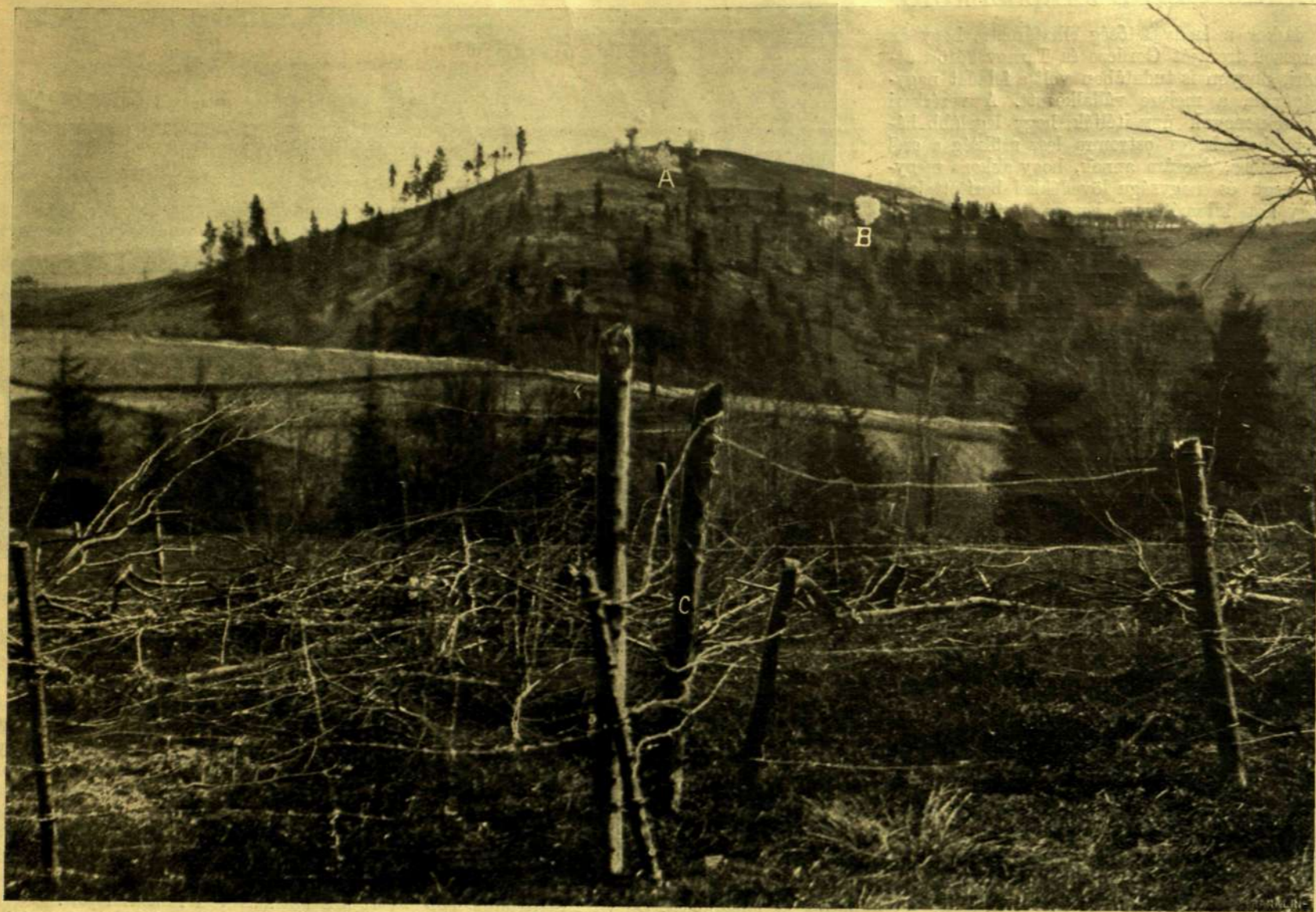
TÜZÉRSÉGÜNK FELGYÚJTOTTA AZ OROSZ ÁLLÁSOKAT JAROSZLAU MÖGÖTT.

GORLICZÉTŐL JAROSZLAUIG. — Jelfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

A JAROSZLAUI SAN-HID ÉGÉSE A VÁROS EGYIK MAGASLATÁRÓL NÉZVE.

GORLICZÉTŐL JAROSZLAUIG. — Jelfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

A «CZUKORSÜVEG» NEVŰ HEGY BOMBÁZÁSA MÁJUS 2-ÁN.
A az oroszok tüzérségi megfigyelő helye. B orosz főállások. C a saját állásaink előtt levő drótkadályok.

BEVONULÁS TARNOVBA MÁJUS 6-ÁN DÉLELŐTT.
GORLICZÉTÓL JAROSZLAUIG. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvételei.

A 6-IK HUSZÁREZRED EGY CSAPATA ELŐNYOMULÁSBAN JAROSZLAU FELÉ.

NÉMET NEHÉZ TŰZÉRSÉG ELŐNYOMULÁSA A JAROSZLAUI ÚTON.
GORLICZÉTÓL JAROSZLAUIG. — Jály Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvételei.

VAJDA JÁNOS SIREMLÉKE.

Vajda János sírja, majd búsz évvel halála után, a legutóbbi napokig jeltelenül állott a kerepesi-úti temetőben. Közvetlenül a költő halála után a *Vasárnapi Ujság*, mint az az organum, a melyhez a költő életében a legközelebb állott, nyilvános gyűjtést rendezett egy hozzá méltó síremlékre, Donáth Gyula, az azóta elhunyt szobrász el is készítette az emlékmű mintáját, de nem gyűlt össze annyi pénz, a mennyiből az emléket fel lehetett volna állítani. Vajda egyénisége és költésze sohasem tudta a tömegeket a maga részére megnyerni, élete tragédiájának egyik mozzanata volt, hogy a népszerűséget, a melyre mint mindenki, a ki a nyilvánosság számára dolgozik, ő is hevesen vágyott, sohasem bírta elnyerni. Küzdelmes élete, zord, zárkózott és keserű egyénisége nem sok igazi jóbarátot szerzett neki, család se maradt utána, a mely gondoskodott volna örök nyughelye megjelöléséről. Sírja elhagyatott és jeltelen maradt tehát, — mint egy jelképeül életének, a mely vajmi kevés virágot nyitott neki. Csak az írők köréből hallatszott fel néha a szemrehányás a költő elhagyatott sírja miatt; ezek a felszólalások is elhangzottak és senki sem törődött vele, hogy nemzeti szegény, ha egy ekkora szellemnek még azt a tisztességet sem adja meg nemzete, melyet minden jobbmódú polgár megkap hátramaradottjaitól.

Ezt a szegényt csak most törülte le társadalmunk arczáról a Kisfaludy-Társaság, első sorban *Ornódy Vilmos* főrendiházi tag, a ki buzgó fáradozással megszerezte az eszközöket egy szép síremlék létesítésére. Az emléket, *Somló Sári* művét, most május 30-án leplezték le a költő sírján, *Beóthy Zsolt* szép és kegyeletes beszédével, válogatott ünneplő közönség jelenlétében. A költő az utókor kegyeletétől kapta meg elégtételt, a melyet kora megtagadott tőle.

Vajda Jánost soha nem értették meg, sem az egyéniségét, sem a költészetét — ezen tört meg az élete. Mint költő és mint ember egyaránt sokkal inkább elűtött attól a hagyományos képtől, a mely szerint nálunk a költőt el szokták képzélni, semhogy a szokatlan, újszerű dolgok befogadásától, begyökereszett fogalmak átalakításától irtózó tömeg könnyen meg tudott volna vele barátkozni. Erzekény, sebektől vérző lélek volt, a ki nem tudta megtalálni a maga helyét a világban, nem tudta sem az életben, sem a költészetben megütni azokat a hangokat, a melyek könnyen megnyerik a szívetek sokszor a felületeseknek és üreseknek is s inkább kényszerűségből, mint kívánságból a magányba, az elvonultságba szorult, látszólag elhidegedett. Az emberekkel bánás művészetét sohasem tudta elsajátítani

VAJDA JÁNOS SIREMLÉKE. — Somló Sárka szoborműve.

s ezért az emberek legtöbbje sem tudta, hányadán van vele. Talán ezért volt, hogy szellemének is csak bizonyos vonásai fejlődtek ki teljes erejükkel, más oldalai tökéletlenek maradtak — olyan lett, mint a nem neki való talajba ültetett növény, a mely szabálytalanul fejlődik és nem tudja gyümölcsét teljesen megérlelni.

Költészetében is sok olyan vonás van, a mely nemesak a maga kora, hanem a mai kor átlagos közönségének idegen. A formának azt a behízelt, könnyed művészetét, a melyet nálunk és mindenütt a lírai költészet fővonáserejének tartanak s a mely egyik főfeltétele az általános, nagy népszerűségnek, nem tudta elsajátítani soha, sőt ez lényével, mondani valóinak természetével sem fért össze. Észjárása, egész belső élete tele volt diszharmoniaakkal, nyugtalanító elemekkel és sokkal egyenibb volt, semhogy a tömegek lelkét magával tudta volna ragadni. Sokan visszariadtak tőle, az egyik a mélységeitől, a másik azoktól a végzetes és végtelen szenvedélyektől, melyek e mélységekben tomboltak. A magyar olvasó hozzá volt szokva, hogy a költő érzeit bizonyos — mondhatni — pedagógikus szempontok szerint válogatva tárja ki a nyilvános-

ságra, sötétebb, a finnyásabbak előtt árnyat vető jelenségeit lelki életének elleplezve. Vajda János teljesen adta magát, a szenvedélynek nemesak a lángja, hanem a füstje is rajta van költészetén. A mit például előtte senki sem mert volna megtenni, a szerelmi feltékenység dühét teljes leplezetlenségben tárta fel verseiben.

S újszerű és idegen volt költészetének filozófiai természetű, a mely már magában is lehetetlenné tette, hogy oly filozófiában társadalomban, mint a melyben a Vajda János Magyarország volt s a melyben nagyrészt a mai is, népszerűvé váljék. Az ő agyában a lét nagy kérdései égtek égető betűkkel felírva s szenvedélyes elkeseredéssel döngötte a falait annak a börtönnek, a melybe az ember lelkét a nagy metafizikai kérdések megoldhatatlansága zárja. A megnyugtató, minden kérdésre kielégítő feleletet adó világnézet kiküzdésének lehetetlensége az ő lelki meghasonlásának alapja. S ez ellentétbe hozta őt korának egész szellemével. Ez a kor, az abszolutizmus s az utána következő fellendülés kora uralkodó karaktere szerint a cselekvő erők koncentrációjának, a friss, erélyes, gyakorlati irányú cselekvésnek a kora volt, nem a filozófiai töprengésé, az önmagába és a világba való elmélyedésé. A kik egy roppant épület felépítésével voltak elfoglalva, nem értek rá s kedvük sem volt hallgatni arra, a ki az élet értelmének nagy kérdéseivel kinlódott s ezekről dalolt nekik; ők töprengés nélkül megtalálták az élet értelmét a maguk gyakorlatias munkájában s a heves, megújuló, mind újabb életerőket működtető élet elfordította szemüket a halál gondolatától s a költőtől, a ki erre figyelmeztetett. S a költő belső meghasonlottságának is ellene mondott kora egységesítő irányzata.

Két főtenyezője volt tehát annak, hogy Vajda János boldogtalanok és cseljárt tévesztetnek tekintse életét: nem tudta magát teljesen kifejezni és nem bírta magát megérteni. Az egyiknek tehetsége szervesen kifejlődése volt az oka, a másiké korával való ellentéte. Olyan princípiumot képviselt, a mely akkor még tudattalanul szunnyadt a magyarság lelkében s csak a legújabb időkben kezdett öntudatra ébredni; a költő és a gondolkodó olyan típusát valósította meg, a mely ő előtte nálunk ismeretlen volt.

De éppen ebben áll pályájának főjelentősége: a maga kora irodalmi jelenségei közt egyedül és egészen különálló egyéniség volt, mutatója a magyarságban szunnyadó új elmozdulásoknak, a magyar költői gondolat legerőteljesebb kimélyítőinek egyike, új, nálunk addig ismeretlen költői forma-nyelv kezdője. Néhány költeménye, a melyekben sikerült teljes erővel kifejeznie a lelkében forró indulatokat, a magyar lírának legnagyobb magaslatairól való.

S. A.

EGY BOMBA TÖRTÉNETE.

Leonyel regény az 1905-iki lengyel forradalmi mozgalmak idejéből. (Folytatás.)

Ira STRUG ANDRÁS.

Bőségesen ettek, mert Kielza felesége hat kolbászt és két nagy száraz sajtot hozott neki a fogházba. A legény így evett, mintha már egy év óta éhezett volna. Kielza örült ennek, nem sajnálta tőle azt az ételt.

— Hol a holmija? Nem hozták ide?
— Nekem nincs holmim. Nem vagyok én burzso, sem szocialista, hogy koffereket hordjak magammal.

— De hát kiesoda maga?
— En? Ember vagyok, ezt már mondtam.
— Mindenki ember.
— Ugyan!
— Miért ül? Miért akasztották fel a czimboráit?

— Azért, mert az igazságot akartuk. Ez a földgölg. A pajtásaim azért jutottak az akasztófára, mert agyonütötték az országúton egy zsidó baltost és kirabolták, mert megölték két tisztot és mert kincstári pénzt raboltak. Ez minden, a mi kiderült. Rám azonban nem tudtak bizonyítani semmit és a pajtásaim kijelentették, hogy nem ismernek. Kicsit a bolondot is játszottam.

— Hát a maguk pártja tisztakat is öl?
— Mi nem tartozunk pártokhoz. Mi senkit sem ütünk szándékosan agyon. Csak ha valaki háborgat.

— Hogyan háborgat?
— Ha abban háborgat, hogy éljünk. Mindenkinek joga van élni. Egy éhes ember például begy a boltba, jónapot mond és elvesz mondjuk egy darab kolbászt. A hentes azt mondja: fizess! és én azt felelem, nem. Éhes vagyok, azért vettem el. Nekiesünk egymásnak, láрма támad, jön a rendőrség és az őrszobába visznek. Ez nagyon egyszerű dolog. Ha mindenki így tenne, akkor a világ hamar jobbra válnék.

— Nem bánom, ha valaki éhes. De hogy volt az azzal a boltossal?
— A boltosnál sok pénz volt. Ezt már előre tudtuk. Elhatároztuk, hogy ebből a pénzből egy évig nyugodtan fogunk élni.

— Nyugodtan élni? Mit jelent az?
— A hogy emberek élnek. Hát a polgárnak szabad kis korától kezdve nem csinálni semmit, egész életén át, — más embernek meg egy évig sem szabad? Bécse akartunk utazni, kipihenni magunkat és egy propagandá-iratot kiadni. Van ott egy pajtásunk, egy író és még néhány ismerősünk.

— És megkapták a pénzt?
— Négyezernyolczszáz rubelt.
— Teringettél!

— A boltos ismert minket. Már egyszer voltunk nála, hogy adja ide a pénzt önként. Agyon kellett ütünk, hogy el ne áruljon.

— Úgy, úgy. És mit csináltak a sok pénzzel?
Vojteket nagy kíváncsiság fogta el, mintha mesét hallott volna.

— Hát nem sikerült úgy csinálni, a hogy terveztük. Először az egyik került bajba a maga részével. Elcsipték, lecsukták és a pénzt a csendőrfőnök vágta zsebre. Egy zsidó vállalkozott ötven rubelért, hogy átad a csendőrfőnöknek egy levelet. Írtam neki, hogy bocssássa szabadon a foglyot s ennek fejében megtarthat a pénzből ötszáz rubelt. A többi azonban adja vissza, mert különben halál fia. Beleegyezett, szabadon bocsátotta a pajtásunkat és már odább akartunk járni, amikor a csendőrfőnök bocsátott társunk kijelentette, hogy mindössze csak kétszáz rubelt kapott, holott több mint ezer járt volna neki. Megöltük a csendőrfőnököt, de a pénz oda volt. Még két csendőrt is lelőtünk, mert nem engedtek nyugodtan az utunkra. Tovább mentünk, eljutottunk egy kis városba, tele zsidóval, — még füstölgött, egészen le volt égve. Nyomor, szükség, jajveszékés, mindenki szabad ég alatt tanyázott. Szétosztottuk a pénzt és csak száz rubelünk maradt.

Vojteket nem értett ebből semmit.
— Micsoda? Könnyűlethelességből tettétek? Vagy bűnbánatból?

Közben azt gondolta magában: ez az ember hazudik.

— Nem értem. Miért lettünk volna bűnbánók? Azok az emberek szükségben voltak, hát pénzt osztottunk ki köztük. Természetesen láрма lett belőlük, tolongás támadt, a hogy zsidók között szokás. Mikor látták, hogy pénzt osztogatunk, majd agyonnyomták egymást. Ekkor arra jött lóháton két tiszt és két hölgy, a tüzet akarták megérni. Tíz versznyire oman tüzerek állottak. Mi nem akadályoztuk őket sétalovaglásukban. Megálltak és nézték, mi történik. Látták a sok pénzt. Mindenkinek bankó volt a kezében és mi még mindig osztogattuk. Kérdezték kik vagyunk. Mi azt feleltük: emberek. Azt mondták, a pártból valók! Honnan van a pénzetek? Hol az útleveletek? Föl a kézzel! Dehát mit akarnak ezek a hülyék? Az egyik revolvert vett elő. Agyonlőttük mind a kettőt. A hölgyek leestek lovukról. Erre aztán természetesen lejtővadászokat rendeztek ellenünk az egész környéken. Egy hétig ültünk az erdőkben és majd elpusztultunk éhen.

— És aztán mi történt? De ne hazudj!

— Nem hazudok soha. Csak ha szükséges, most pedig nincs arra szükség.

— Sokan csak úgy henezegésből hazudnak és maguk se tudják, miért.

— Én nem vagyok olyan. Különbben benne volt az ujságban is.

— És arra a históriára a katonatisztekkel lépre mentetek?

— Két czimborámat egy parasztnál fogtak el, azok a hölgyek azonnal felismerték őket, mert mindenüvé ellovagoltak a katonákkal. Én magam maradtam. Aztán elfogtak engem is az állomásom, messze ama helytől, de még idején el tudtam dobni a revolvert és az útlevelem rendben volt. A hölgyek sem ismertek fel. Odavitték aztán a leégett zsidók elé, de ezek nem akartak tudni semmiről. Néhányat közülük is elfogtak, de szabadon kellett őket bocsátani.

Ezek a történetek mulattatták Kielzát egy pár óráig. Egészen elfelejtette a maga sorsát, olyan különös volt neki ez a legény a kalandjaival. Leginkább pedig azon csodálkozott, hogy nem tartozik semmiféle párthoz, sem nem banditá, sem nem harcos, a ki a maga szakállára próbál valamit, — hanem valami egész idegen, ismeretlen. Korához képest rendkívül értelmes és mindenre van felelete. Akárhogy töri is rajta a fejét az ember, nem lehet megérteni. E mellett akármit mondott is, helyeselni kell neki, ámbár nézetei egyáltalán nem hasonlítanak ahhoz, a mit Kielza maga tud.

— És most? Feltéve, hogy szabadon bocsátanak, mi lesz akkor?

OSERNOCH JÁNOS HERCEGPRIMÁS A KÖRMENETBEN, MÖGÖTTE FERENCZ JÓZSEF FŐHERCEG ÉS A KORMÁNY TAGJAI.

— Semmi. Úgy fogok élni magamban, mint eddig. Talán megint kiutazom egy évre Amerikába. Vannak ott barátaim, olaszok, a kikkel legtöbbet érintkezem. Munkások a bányákban.

— Tehát néha mégis vállaltok munkát?

— Olyan ostoba nem vagyok. Tisztességes ember ne dolgozzon, hanem harcoljon.

— Úgy! És mit eszik akkor a világ?

— Épen mert a világ mindig enni akar, hamar vissza fog térni a rend, ha egyszer minden alaposan el lesz rombolva.

— Úgy, úgy. És hogy akarsz eljutni Amerikába? Van valahol pénz elrejtve?

— Nekem mindenütt van pénzem. Onnan szerzem, a hol találok. A boltban. Az utcán.

— Állami pénzt, azt nem bánom, de akárkit megállítani az utcán, ez nem tetszik nekem. Kormánypénzt — az meg van engedve.

— Minden szabad. Maga ezt nem érti.

— Értem. Én nem akarok megsérteni, de jól tudom, hogy csak banditák...

— Ez csak szó: ebandita. Mert a valóságban... Eh, mit beszéljek! Magának megvan a véleménye, nekünk megvan a miénk. Egy egész közönséges rabló több hasznot szerez, mint az olyan szocialista, a ki nem mer a másikéhoz hozzányúlni vagy egy dőfést adni a

gazdagnak... A szocialisták azt hiszik, így van jól, mert így rendelte az isten. Előjöttél! De lassankint észreternek az emberek. Új idő jön. Jön a nagy forradalom és az egész világ kifordul sarkából. Minden, a mi fennáll, le fog rombolatni. A fél emberiség el fog pusztulni, de a mi megmarad, boldogan fog élni. Így lesz!

Mialatt ezeket mondta, elváltoztak a szemei. Hol világosak lettek, hol sötétek, mélységek nyíltak bennük és olyan borzasztóan tekintettek, hogy Vojteket borzalom futotta át.

De hamar megnyugodtak a fiatal legény szemei, jóindulatulag, ártatlanul néztek, egészen gyermekesen, úgy hogy esküdni lehetett volna, hogy a ki így néz, az nem tudna a légynek sem vétetni. Vojteket hallgatásba merült.

Elhagyta a kíváncsiság a csodálatos legény iránt. Észébe jutott saját sorsa és heves vágy fogta el, hogy aludjék. Már el is rendezkedett vaukán, mikor hirtelen az öröm meglepő érzése újra felriasztotta. Valami jónak kell történni és pedig azonnal. Mi lehet ez?
Nagy gond esett le a lelkéről. Mintegy esodamódra kijárási nyílt neki erről a helyről, mint valami csapdából. Mi is ez? Olyan sokáig nyomozkodott rajta és a gond és most egyszerre itt a megkönnyebbülés. Most már tudta és felült az ágyra.

— Hallod, ismeretlen ember, mert hisz nem tudom, mi a neved!

— A nevem Griziák, ha erre szüksége van. Nem használhat nekem, ha tudom a nevedet. De te használhatod. De előbb mondd meg: meg tudod a szavadat tartani? Neked semmi se szent, ezért nem tudom. Ha most más valaki a halála órájában valamire kér, megteszed becsületesen? Meg akard tartani? Nálunk azt mondják: becsületszóra, szavamra. De hogy mondják nálatok?

— Mit? Hát beszéljen egyszerűen, mint egy ember. Mit akar? Még senkit sem csaltam meg, hacsak nem csendőrt vagy spicizit. Mit tegyek meg magának? Azt akarja, hogy tegyek meg valamit, ha kiszabadultam? Menjek el a hozzátartozóimhoz? Vigyek oda levelet? Meg fogom tenni, a mire szüksége van...

— De gondold meg, hogy olyan emberrel beszélsz most, a ki a halál küszöbén áll.

— Nekem ez mindegy. Nekem a halál nem jelent semmit. Sem a más halála, sem az enyém. Megtenném egy élőnek is és megteszem magának, ha tudom.

— Tehát ez annyit tesz, hogy nem lehetek benne biztos. De hiszen végre is nem kockáztatok vele semmit, mert ha nem teszed meg, hát nem lesz a dologból semmi. Erről van szó: szeretnék veled levelet küldeni a feleségemnek a falumba. Csakhogy a levél nagyon titkos.

— Jó. Bele fogom tenni a postaszekrénybe.

KATONÁK VISZIK A SZENT JOBBOT.

A VILÁGHÁBORÚ NAPLÓJA

a Magyar Könyvtárban.

Művészi feldolgozásban, a krónikás hűségével de izzó eleven-séggel, az eseményeket napról-napra hitelesen megírva, az egész világháborúnak pontos és részletes képét nyújtja. A sorozat első füzeté már megjelent; a világháború előzményeit mondja el drámai érdekességgel. Ára 60 f.

A MAGYAR KÖNYVTÁR füzetének milliói vannak már forgalomban. Gyönyörű famentes papíron, kellemes éles nyomással, zsebalakú kiadásban az egész országban mindenütt kaphatók. ::

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál, Budapest,
VI. ker., Andrásy-ut 21. sz. és minden
hazai könyvkereskedésben megrendelhető:

SHAW BERNARD
CASHEL BYRON
MESTERSÉGE
Fordította
BENEDEK MARCELL
Ára 4 korona

SUDERMANN
ÉNEKEK ÉNEKE
Regény két kötetben
Fordította
SEBESTYÉN KÁROLYNÉ
Ára 8 korona

Jókai Mór munkái

Népszerű kiadás

1. A varchoniták.
2. Fortunatus Imre.— Shirin.
3. Kalóz király.
4. Sonkoly Gergely.
- 5-9. Törökvilág Magyarországon.
10. A bűntárs.
- 11-12. A kétszárú ember.
13. Koronát szerelemért.
14. Petki Farkas leányai.
15. Regék.
16. Carinus.
- 17-20. Erdély aranykora.
- 21-23. Csataképek 1848-1849-ből.
24. Bujdosó naplója.
- 25-26. A fehér rózsza.
27. Magyarhon szépségei.

- 28-29. Szomorú napok.
- 30-36. Kárpáthy Zoltán.
- 37-43. Egy magyar nábob.
- 44-48. Új földesúr.
- 49-55. Szegény gazdagok.
- 56-58. Hétköznapok.
- 59-63. A régi jó táblabírák.
- 64-65. Délvirágok.
- 66-67. Milyenek a nők?
- 68-71. Véres könyv.
- 72-73. A magyar nép élce.
- 74-75. Arnyképek.
- 76-82. A kőszívű ember fia.

83. Milyenek a férfiak?
- 84-88. Politikai divatok.
89. A serfözó.
- 90-93. Mire megvénülünk.
94. Oceania.
- 95-97. Az elátkozott család.

Egy-egy szám 1 korona

- 98-99. Felfordult világ.
100. Elbeszélések.
- 101-112. Dekameron.
113. Egy asszonyi hajszál.
- 114-119. Névtelen vár.
- 120-121. Népvilág.
- 122-124. Szélszél alatt.
- 125-131. Egy az Isten.
132. A debreceni lunátikus.
- 133-134. Egy ember, a ki mindent tud.
- 135-136. Asszonyt kísér — Isten kísért.
- 137-138. A jancsárok végnapjai.
- 139-140. A magyar előidők.
141. Az életből ellesve.
142. Észak honából.
- 143-151. Színművek.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t.
Budapest, VI., Andrásy-ut 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál, Budapest,
VI. ker., Andrásy-ut 21. sz. és minden
hazai könyvkereskedésben megrendelhető:

LAGERLÖF ZELMA
GÖSTA BERLING
Regény két kötetben
Fordította
BENEDEK MARCELL
Ára 8 korona

LAGERLÖF ZELMA
AZ ANTIKRISZTUS
CSODÁI
Regény két kötetben
Fordította POGÁNY KÁZMÉR
Ára 6 korona

Mikszáth Kálmán munkái a „Magyar Könyvtár”-ban

Jó palócok. Elbeszélések és rajzok róluk — K 1.20
Tót atyafiak. Elbeszélések — K 1.20
Szent Péter esernyője. Regény — K 2.80
Prakovszky, a siket kovács. Elbeszélés — K 1.20
Az új Zrínyiász. Szatirikus rajz — K 2.40
Beszterce ostroma. Egy különös ember története — K 2.40
A németke és egyéb elbeszélések — K 1.50
Kisérlet Lublón — K 1.20
A gavallérok. — Ne okoskodj Pista! — K 2.—
Egy választás Magyarországon, vagy a körtélyesi esiny — K 2.40
Tíz kötet, a szerző dombornyomását képével díszített piros vászonkötésben K 18.30

Ezen könyvek megrendelhetők:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál,
Budapest, VI., Andrásy-ut 21. sz.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkesztő: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeiket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli.

A diszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

24. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 13.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 1.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világháború”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

PIHENŐ A CSATA UTÁN.

GALICZIAI GYŐZELMES HARCOZAINKBÓL. — Balogh Rudolf, a narostérré kiküldött munkatársunk felvétele.